

همیشه یک فرهنگ شکر

عکس: هوشیار امیر رستنی

گفت‌وگو با زینب رنجبر، مروج کتابخوانی که کودکان ناشنوا و کم‌شنوا را به دنیای قصه‌ها می‌برد

قصه‌گویی با اشاره‌ها

باشد، راستش را بخواهید آن اوایل استرس داشتم که این دو هدف به‌طور یکجا برآورده نشود؛ اما وقتی دقت کردم و وقت گذاشتم، دیدم امکانپذیر است. یعنی می‌شود کتابی را برای بچه‌ها انتخاب کرد که به‌طور هم‌زمان علاوه بر جنبه‌های سرگرمی از ظرفیت‌های آموزشی و کاربردی هم برخوردار باشد. البته فهمیدم رسیدن به این هدف و خواسته نگاه کارشناسی و تخصصی می‌طلبد، با توجه به علائقی که در این مدت در من شکل گرفته بود، به‌طور تخصصی وارد شدم و کار را با جدیت و به‌طور حرفه‌ای دنبال کردم.

از چه طریقی به نگاه و برنامه‌های خود ابعاد حرفه‌ای و تخصصی تری دادید؟ در این زمینه، ۲ مؤسسه فعال در امور کودکان خیلی به من کمک کردند؛ «مؤسسه پژوهشی کودکان دنیا» و «مؤسسه تاریخ ادبیات کودکان» که هر دو دوره‌های آموزشی به شکل کارگاه، برای علاقه‌مندان به دنیای کودکان برگزار می‌کنند. من هم در ایسن کارگاه‌ها شرکت کردم و به‌طور حرفه‌ای با فضای کار برای کودکان به‌ویژه در زمینه تسهیلگری فرهنگ مطالعه برای این گروه سنی آشنا شدم.

به عنوان یک مروج و تسهیلگر فرهنگ مطالعه بین بچه‌ها در آن اوایل، از چه شگرد و ترفندی استفاده می‌کردید؟ برای کتاب‌هایی که انتخاب می‌کردم «طرح فعالیت» درست می‌کردم تا بتوانم کودکان و نوجوانان بیشتری را به سمت برنامه‌های خود جذب کنم. مثلاً متناسب با حال و هوای کتاب، ماسک و کار دستنی درست می‌کردم یا بازی طراحی می‌کردم که بچه‌ها از این طریق به سمت برنامه جذب شوند. با استفاده از این ترفندها، شور مطالعه بین بچه‌ها بیشتر می‌شد و آنها با اشتیاق بیشتری به سمت کتاب‌ها کشیده می‌شدند.

بخشی از فعالیت‌های تسهیلگری شما در حوزه مطالعه به قصه‌گویی هم ختم

شده! این اتفاق چگونه رقم خورده است؟ حضور جدی من در این بخش به جشنواره مادران قصه‌گو در کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان برمی‌گردد که در آن شرکت کردم و فعالیت‌م مورد توجه قرار گرفت. قصه‌گویی را با علاقه پیگیری کردم. البته هم‌زمان شد با ایام فراگیری کرونا که مجبور بودیم از طریق فضای مجازی این فعالیت را دنبال کنیم. اتفاقاً در همان ایام بود که تصمیم گرفتیم کار متفاوتی برای بچه‌هایی که شرایط متفاوتی نسبت به بچه‌های عادی دارند انجام دهیم و برای این منظور قصه‌گویی برای بچه‌های ناشنوا و کم‌شنوا را شروع کردم که بعدها به موضوع اصلی فعالیت‌هایم تبدیل شد.

انگیزه و مهارت‌سی در این زمینه داشتید یا بعداً آن را کسب کردید؟ ابتدای ماجرا به روز آخر جشنواره قصه‌گویی در کانون پرورش‌ی برمی‌گردد که مسئولان جشنواره آخرین روز این رویداد فرهنگی را به قصه‌گویی برای بچه‌های ناشنوا و کم‌شنوا اختصاص دادند. من هم از نزدیک شاهد این اتفاق بودم و دیدم بچه‌های ناشنوا و کم‌شنوا چه احساس خوبی از این برنامه دارند. برای همین من هم به این نوع فعالیت‌ها ورود کردم که سهمی در شادی بیشتر این بچه‌ها داشته باشم. البته برای ورود به این عرصه، دشوارهای خاص خود را داشتم. باید زبان اشاره را که مختص این بچه‌هاست یاد می‌گرفتم. به عنوان یک مروج و قصه‌گو برای مرحله جدید فعالیت‌هایم به کانون ناشنوایان مراجعه کردم و ۲ سال طول کشید تا زبان اشاره را هم یاد گرفتم و با تسلط بیشتری به قصه‌گویی برای ناشنوایان و کم‌شنوایان پرداختم.

شیوه کار تا ن جهت قصه‌گویی برای بچه‌های ناشنوا و کم‌شنوا به چه شکلی است؟

در این بخش، من بیشتر با درمانگرها همکاری دارم. آنها از من می‌خواهند کتاب‌های مناسب

کودکان و البته جذابیت غیر قابل انکار آن. مشاهده می‌کنیم که کتابخوانی برای کودکان نسبت به گذشته کم رنگ‌تر شده است. برای مقابله با این چالش‌ها، راهکارهایی هم وجود دارد. برای داشتن کودک مشتاق به شنیدن داستان، به خانه‌ای پر از کتاب‌های گوناگون نیاز نداریم، بلکه ما نیازمند یک زنجیره کتابخوانی هستیم. یعنی به همدیگر کتاب‌های خوب معرفی و هدیه کنیم و برای هم از تأثیرهای خوب کتاب‌ها بگوییم. به‌نظر من زنجیره کتاب‌اینگونه است که «از من تا کتاب، از کتاب تا کتابخوانی و از کتابخوانی تا زندگی.»

علی‌الله سلیمی

روزنامه‌نگار

کتاب خواندن برای ناشنصوایان، جزو آرزوهای زندگی‌اش نبود، اما وقتی اتفاق افتاد بخش بزرگی از مطالبات روزمره‌اش شد که با شوق و اشتیاق آن را دنبال می‌کرده‌از یادگرفتن زبان ناشنوایان که ۴ سال طول کشید تا پیدا کردن کتاب‌هایی که مناسب این کودکان باشد، او حالا مادر قصه‌گوی کودکان ناشنوا و کم‌شنواست که روزهای زیادی را با آنها سر می‌کند.

با زینب رنجبر درباره موضوع مروج و تسهیلگر کتاب کودک بودن و قصه‌گویی برای بچه‌های ناشنوا گفت‌وگو کردیم.او معتقد است، کار اصلی من ساخت نشانه‌های تصویری برای کلمات است؛ با این توضیح که در این زمینه از ظرفیت‌های زبان استاندارد ناشنوایان استفاده می‌کنم.

نگران بودم نتوانم کتاب‌های خوب و متناسب با نیاز دخترم را پیدا کنم. بعدها متوجه شدم اغلب مادران این نگرانی را دارند. برای همین وقت گذاشتم و کتاب‌های مناسب برای بچه‌ها را مرور کردم و رسیدم به تعدادی کتاب برای بچه‌های خردسال که آنها را تهیه کردم و برای دخترم خواندم. به مرور که سن دخترم بالاتر می‌رفت من هم کتاب‌های مناسبی را برای بچه‌هایی با سن بالاتر تهیه می‌کردم تا اینکه دیدم در این زمینه نگاه تخصصی‌تری پیدا کرده‌ام و این مسئله به یکی از دغدغه‌های اصلی من تبدیل شده و بخشی از وقتم صرف انتخاب کتاب‌های خوب و مناسب برای بچه‌هایی با سنین مختلف شده است؛ حالا علاوه بر دختر خودم برای بچه‌های دیگر هم این کار را انجام می‌دام.

اشاره کردید که بر اساس یک نیاز اولیه و به شکل ابتدایی وارد این حوزه شده‌اید و بعد نگاهیان به مرور حرفه‌ای و تخصصی‌تر شده است. به عنوان یک فرد بزرگسال چه جذابیتی در دنیای کودکان و نوجوانان دیدید که آن را به‌طور حرفه‌ای دنبال کردید؟

طبعاً دنیای کودکی و نوجوانی، جذابیت‌های خاص خود را دارد که برای من هم جاذبه داشت. البته آن اوایل فقط دوست داشتم کتاب‌هایی را برای بچه‌انتخاب کنم که علاوه بر امور سرگرمی، از جنبه‌های کاربردی نیز متناسب با نیازهای بچه‌ها در سنین مختلف

باشگاه کتابخوانی من و مامان

برای ارتقای سطح فرهنگ کتابخوانی برای کودکان، کارگاهی با عنوان «باشگاه کتابخوانی من و مامان» برگزار کردم و در آن، کتاب‌های با کیفیت به مادران معرفی کردم و بسه آنها آموزش دادم چگونه برای کودکان شان کتاب بخوانند که برایشان جذاب و مؤثر باشد. شعار این باشگاه «خود را برای بلندخوانی آماده کنید» بود؛ چون معتقدم والدین باید با ابتدا یک‌بار کتاب را برای خودشان بخوانند تا کتابخوانی برای فرزندشان را با آمادگی و تسلط هر چه بیشتر انجام دهند. وقتی فعالیت‌های من تبط با کتابخوانی

چاپ ۱۵۶ میلیون کتاب درسی

شمارگان چاپ کتاب درسی ۱۵۶ میلیون است که تا ابتدای مرداد ماه، ۱۴۵ میلیون کتاب درسی معادل ۹۳ درصد از آن چاپ شده‌است و خانواده‌ها نیازی برای رفتن به بازار آزاد ندارند.

سامانه سیدا برای دانش‌آموزان

اطلاعات سامانه سیدا به‌صورت برخط با سامانه ثبت سفارش کتاب‌های درسی در ارتباط است و بلافاصله بعد از ثبت‌نام نهایی در مدرسه و درج در سامانه سیدا می‌توانند نسبت به ثبت سفارش کتاب‌های درسی اقدام کنند.

ثبت سفارش کتاب‌های درسی

۴۰ درصد از دانش‌آموزان پای‌اول ثبت‌نام کتاب‌درسی خود را انجام داده‌اند. پایه هفتم و پایه دهم به‌ترتیب ۱۸ درصد و زیر ۵ درصد ثبت سفارش کرده‌اند. دانش‌آموزان پایه‌های ورودی پایه هفتم به‌دلیل آزمون‌های ورودی مدارس خاص و پایه‌های دهم به‌دلیل هدایت تحصیلی و مشخص نشدن مدرسه امکان ثبت سفارش ندارند.

آخرین مهلت ثبت‌نام

دانش‌آموزان پایه‌های ورودی اول، هفتم، دهم تا ۱۰ شهریورماه امکان ثبت سفارش کتاب‌های درسی را دارند.

توصیه به اتباع

دانش‌آموزان اتباع باید به مراجعه به فرمانداری در یافت شناسه یکتا در سامانه هوشمند خدمات دولت نسبت به ثبت‌نام قطعی مدرسه خود اقدام کنند. ثبت سفارش کتاب دانش‌آموزان اتباع نیز بعد از ثبت‌نام قطعی آنها در سامانه خواهد بود.

استفاده از کاغذ ایرانی تمام مقوای استفاده شده برای جلد کتاب‌های درسی سال تحصیلی پیش‌رو ایرانی است. کاغذ استفاده شده در کتاب‌های امسال، ۹۰ درصد تولید داخل و ۱۰ درصد کاغذ غیر ایرانی خواهد بود.

کوتاه‌تر از گزارش

صفر تا صد رفتار با فرزندان طلاق

طلاق از آن اتفاقات تلخی است که به غیراز زن و مرد، اگر پای فرزندی در میان باشد، او را نیز دچار آسیب‌های جدی می‌کند مخصوصاً اگر این فرزند کودکی باشد که توانایی بیان مسائل خود را نداشته باشد. مشاوران این نسخه را برای بر خورد ابتدایی با کودکان طلاق پیچیده‌اند:

با کودکان طلاق صحبت کنید

فرزندان طلاق بعد از جدایی پدر و مادر بیش از هر زمان دیگری احساس خلأ و تنهایی می‌کنند. برای همین، گفت‌وگو با کودک از مهم‌ترین قدم‌ها در مواجهه با جدایی والدین است. البته این گفت‌وگو باید در زمان مناسب، بر مبنای صداقت و اطمینان‌دهی باشد.

مشاوره و روان‌درمانی فراموش نشود

در مواجهه با کودکان طلاق، مراجعه به یک روانشناس کودک می‌تواند به آنها کمک کند تا احساسات خود را بهتر درک و راه‌های سالم‌تری برای ابراز آنها پیدا کند. روانشناسی می‌تواند ابزارها و تکنیک‌هایی برای مقابله با استرس و اضطراب به کودک ارائه دهد.

روال منظم و ثبات ایجاد کنید

ایجاد یک روال منظم و پایدار در زندگی کودکان طلاق می‌تواند به آنها احساس امنیت و پیش‌بینی پذیری بدهد. این شامل زمان‌های مشخص برای خواب، غذا و فعالیت‌های روزانه است. ثبات در برنامه‌ها می‌تواند به کاهش استرس و نگرانی‌های کودک کمک کند.

ارتباط صادقانه داشته باشید

والدین بعد از جدایی باید با فرزندشان صادقانه صحبت کنند و به او اطمینان دهند که هر دو همچنان او را دوست دارند و از او حمایت می‌کنند. این ارتباط صادقانه می‌تواند به کاهش احساس تنهایی و بی‌اعتمادی در کودک کمک کند.

مهارت مدیریت هیجان‌ها را آموزش دهید

آموزش مدیریت هیجان‌ها و رفتارهای نامتعارف کودک می‌تواند برای مدیریت بهتر احساسات و رفتارهایش کمک‌کننده باشد. این می‌تواند شامل تمرینات تنفسی، مدیتیشن و فعالیت‌های آرامش‌بخش باشد.

حمایت اجتماعی لازم است

مطمئن شوید که کودک از حمایت اجتماعی کافی برخوردار است. این شامل دوستان، خانواده و گروه‌های حمایتی است که به او کمک می‌کنند تا احساس تنهایی نکند و بتواند با تغییرات بهتر کنار بیاید.

حس گناه به کودک منتقل نکنید

یکی دیگر از رفتارهایی که هنگام طلاق برخی از زوج‌ها انجام می‌دهند، مدام به فرزندشان می‌گویند به‌خاطر او تاکنون در زندگی مانده‌اند اما دیگر تحمل کردن برای آنها سخت شده است. این صحبت‌ها تنها باعث ایجاد حس عذاب وجدان و گناه در کودک می‌شود و اعتمادبه نفس او تخریب خواهد کرد.

تصمیم‌های بزرگ را دو نفری بگیرید

ممکن است پدرومادر بعد از جدایی، هر کدام برنامه‌های متفاوتی برای فرزندخود در سر داشته باشند. برای آنکه بتوانید فرزند خود را بر سر دوره‌ای‌های تصمیم‌گیری و پر تنش نگذارید، از قبل راجع به مدرسه، کلاس‌هایی که می‌خواهید فرزندتان را در آن ثبت‌نام کنید، با او صحبت کنید.

فرزند طلاق قاصد نیست

از فرزندتان به عنوان قاصد استفاده نکنید. در هر دیدار از فرزندتان نخواهید که فلان حرف را به پدر یا مادرش بزند. بهتر است از انجام این کار خودداری شود و اگر حرف جدی و مهمی هست، خود والدین آن را با همسر سابق خود در جریان بگذارند.

